

TÜRKONFED

**TÜRKONFED YÖNETİM KURULU BAŞKANI
SÜLEYMAN SÖNMEZ
ANADOLU BULUŞMALARI
MARDİN KONUŞMA METNİ**

24 EYLÜL 2022 - CUMARTESİ

MARDİN

Değerli Başkanlar, İş Dünyasının Değerli Temsilcileri, Sevgili Dostlarımız;

TÜRKONFED Yönetim Kurulu adına hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyorum. Üye federasyonumuz **DİCLESİFED** ev sahipliğinde, **TÜRKONFED-TÜSİAD Anadolu Buluşmaları'nın 2022 yılı ikinci etkinliğinde, medeniyetlerin beşiği Mardin'de** sizlerle bir araya gelmekten onur duyuyoruz.

Taşın ve toprağın yarattığı **engin hazinenin** insan ile bütünleştiği, zamanın ve mekanın **dinler, diller, medeniyeler ve kültürler** ile kaynaştığı **kadim kentimiz Mardin'de, ortak akıl ve ortak vizyon** çerçevesinde, birlikteliğimizden aldığımız güç ile değer yaratmaya devam ediyoruz.

26 bölgesel, 4 sektörel olmak üzere 30 federasyon, ulusal-uluslararası 300'e yakın üye dernek ve 50 bini aşkın şirketi temsil eden **TÜRKONFED** olarak, **Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılına doğru giderken, bölgelerimiz ve ülkemizin kalkınma dinamiklerini güçlendirmeye çalışıyoruz.**

Anadolu'yu kalkınmanın itici gücü yapmak için çıktığımız yolculukta Türkiye'nin geleceğine ışık tutacak, ekonomik yolculuğuna yön verecek birçok önemli meseleye de danışma mekanizmalarını geliştirip, uzlaşılı kültürünü ön plana alarak yaklaşıyoruz.

Ülke olarak iki önemli avantajımız ön plana çıkıyor: **Esnek, krizler karşısında bağımsızlık sistemi güçlü olan iş dünyamız ve Anadolu'daki üretim gücümüz...**

Yerelden ulusala ve küresele uzanan kalkınma yolunun Anadolu'dan geçtiğine inanıyoruz. Bu nedenle rotamızı, **"Yeşil-Dijital ve Toplumsal Dönüşüm"** vizyonumuz ile daha güçlü bir şekilde Anadolu olarak belirledik.

Üçüz dönüşüm stratejimizle; **dijitalleşen; yeşil dönüşüm sayesinde su ve enerjide kaynak verimliliği** ile hem cari açığı azaltan hem de yeni ihracat pazarlarında rekabet gücünü artıran; gelişmiş bir ekonomi için gelişmiş bir demokrasiyi içselleştiren, eğitimden kadına, gençlikten girişimciliğe toplumun tüm katmanlarını dönüşümün odağına alan **Hayalimizdeki Türkiye için çalışıyoruz.**

Değerli konuklar,

Dünya ve ülkemiz alışık olmadığımız son derece belirsiz bir dönemden geçiyor. **Pandemi etkisi, Rusya-Ukrayna Savaşı, Tayvan gerilimi ve iklim değişikliği kaynaklı felaketler; insani krizlerden gıda, enerji ve ham maddeye uzanan sorunları beraberinde getirirken, küresel çapta toplumsal, ekonomik ve sosyal belirsizlikleri de artırıyor.**

Üstelik küresel durumun getirdiği bu zorluklara, içerde yapısal sıkıntılarımız da ekleniyor. **'Üretim maliyetleri ve tedarik', 'yüksek enflasyon ve satın alma gücü', 'savaşın ihracat pazarlarına**

etkisi' ile 'finansmana erişim ve kur artışı', özel sektörün 2022 yılında karşısına çıkan **dört temel sorunu** oluşturuyor.

Yüksek büyümenin **toplumsal refah yaratması beklenirken, gelir dağılımında yaşanan adaletsizlik** ülkemizin öncelikli sorununun **enflasyon** olduğunu gösteriyor. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde **bir kalkınma sorunu olarak gördüğümüz yüksek enflasyon, yoksullaştıran bir büyüme yaratıyor**. Sadece ekonomik değil toplumsal ve sosyal sorunlar da yaratan enflasyon, toplumun refah düzeyini aşağı çekerken, üretim çarklarında ciddi bir ivme kaybına yol açıyor.

Hayat pahalılığı ve satın alma gücünde yaşanan azalma, her alanda derin izler bırakıyor. **Enflasyon-ücret sarmalına** girmiş olmamız da önümüzdeki dönemde, **çalışma barışı** başta olmak üzere **sosyal ve toplumsal** anlamda olumsuz sonuçlar yaratabilir. Bu sorun, sadece ülkemiz için değil dünyanın da **çoklu bir kriz** ortamına girdiğini gösteriyor.

Ancak dünya, **enflasyonun gelecek kuşaklar için büyük bir risk taşıdığını** görüp, **ekonomi bilimi** çerçevesinde mücadele ederken, **ülkemiz maalesef uyguladığı yöntemler ile ciddi olarak ayrışıyor**. **Enerji ve ham madde maliyetleri ile enflasyonist baskıya**, içeride "kurumlarımızın bağımsızlığı, şeffaflığı, hesap verebilirliği" başta olmak üzere **yaşanan güvensizlik** eklendiğinde, **yapısal sorunlarımız** derinleşiyor.

Değerli Başkanlar ve Değerli Dostlarımız;

Dünyada, gıdadan **iklim değişikliğine yaşanan krizler, yoksulluk başta gelir adaletsizliğini** daha **görünür ve hissedilir** hale getiriyor. Ülkeler arasında **hayat kalitesi farklılıkları, eğitimden sağlığa her alanda sıkıntıların**, daha fazla sorgulanmasına yol açıyor.

Önümüzdeki dönemin **siyasi, toplumsal, sosyal, ekonomik ve finansal sıkıntılarına** karşı, **karar vericilerin daha aktif, akılcı, yaratıcı ve bilimsel politikalar** üretmeleri kaçınılmaz görünüyor. **Her şeye rağmen umudumuzu kaybetme lüksümüz yok!**

Daha iyi bir gelecek planlamak için tek başına **ekonomik göstergeler, para ve maliye politikaları** yeterli değil. **Çoklu krizin** etkilerinden ancak **yeni ve yaratıcı politikalar** ile çıkmak mümkün! Bunun için artan **ekonomik, sosyal ve çevresel problemlere; yine çevresel, sosyal ve bireysel refah göstergelerini** geliştirerek çözüm bulabiliriz.

ABD ve AB başta olmak üzere dünyanın gelişmiş ülkeleri pandemi sonrası ortaya çıkan **enflasyon problemini, çevre ve enerji politikaları dahil yeşil dönüşüm eksenli karbon salımı, çevresel adalet, enerji verimliliği ve temiz enerji** gibi stratejik yöntemler ile **orta ve uzun vadede** çözmeye çalışıyor. **Gelir eşitsizliğini azaltmak ve iklim değişikliği ile mücadele yöntemleri geliştirmek**, artık **makro ihtiyati tedbirlerden** daha fazla anlam ifade ediyor.

Ülkemiz özelinde ki duruma gelince; **cari açığın azaltılması ana hedefi** ile başlatılan, **büyüme odaklı Yeni Ekonomik Model**, hastalığın yanlış teşhis edilmesinden kaynaklı belirsizliği daha da artırıyor. Benzer bir durumu geçtiğimiz ay açıklanan **Orta Vadeli Program**'a (OVP) baktığımızda da görüyoruz.

Göstergeler ve hedeflerin tutarsızlığı, ekonomik-sosyal-çevresel alanlarda **kapasite geliştirilememesi** çözümü zorlaştırıyor. Ana hedefin sadece **yüzde 5'lik bir büyüme** ile sınırlı tutulması da **ekonomiye daha geniş bir pencereden bakılmasını gerekli kılıyor**.

Zira **ihracat ve ithalat arasındaki makasın açılması** ile **enerji maliyeti baskısı**, **cari açığın tarihi** seviyelere çıkacağını gösteriyor. Özellikle **doğal gaz ve elektriğe** yıl içinde gelen yüksek zamlar, **işletmelerin maliyetlerini ciddi ölçüde etkiliyor**.

Değerli Dostlar;

Dünyamız belki de en zorlu kış mevsimlerinden birine hazırlanırken; **yükselen enerji ve gıda fiyatlarına**, **jeopolitik gerginlikler** eşlik ediyor. En yakın ticaret ortaklarımızdan **AB** ülkeleri, olası karmaşaları gidermek için birbiri ardına **tasarruf** ve **verimlilik** önlemleri açıklarken, **cezai yaptırımlar** da getiriyor.

Enerjiye bağımlılık, sadece ülkemiz için değil **AB** için de hem **ekonomik** hem de **yaşamsal** düzeyde önlem alınmasını gerektiriyor. Bu sorunu, **uzun vadeli vizyoner bir yaklaşımla** çözmek mümkün... Ülkemiz için kronikleşmiş bir hastalığa dönüşen **dış ticaret ve cari açığın** da bu yeni ekonomik model içerisinde **Yeşil Dönüşüm** stratejisi ile kapatacağımıza inanıyoruz.

Enerjinin, su ve kaynak verimliliği ile etkin kullanılması yani **Yeşil Dönüşüm**'ün tüm **üretim sürecine entegre edilmesi** ile **yaklaşık 20 milyar dolarlık bir tasarruf** yaratabiliriz.

Sanayicimizin **eko-inovasyon** ile hayata geçireceği yeni ürünler yoluyla **ihracatta elde edeceği yeni pazar avantajlarını** da eklediğimizde, **turizm sektörümüzün** ülke ekonomimize sağladığı **37 milyar dolarlık katkı** kadar dış ticaret açığımızın azaltılmasına destek vermek mümkün.

Bu nedenle **Yeşil Dönüşümü**, 'Sanayi Devrimi' kadar önemli bir konu olarak görüyoruz. **Sanayi Devrimi**'ni kaçırdık ama **Yeşil Dönüşüm** için elimiz çok güçlü...

Değerli Dostlar, Değerli Başkanlar;

Ekonomi iklimi; **üretimi, yatırımı ve istihdamı** üç ekseninde besliyor: **Güven, istikrar ve öngörülebilirlik**... Halihazırda bu üç eksene en çok hasar veren unsur **ülkemin yatırımcılar nezdindeki risk algısıdır**. **Faiz indirme politikamıza**, **yüksek risk primimiz** eşlik ederken, **ABD Merkez Bankası'nın faiz artırımları** da devam ediyor. Bu durum, **yatırımcıların risk iştahını**

azaltırken, işletmelerimiz de uluslararası fonlara ve kredi imkanlarına ancak **yüksek faizler** ile ulaşabiliyor.

Merkez Bankası başta olmak üzere **BDDK** gibi düzenleyici ve karar verici kurumlarımızın uyguladığı **yeni regülasyonlar**, orta ve uzun vadede ekonomimizi risklere daha açık hale getiriyor. Kredilere yönelik son getirilen karar, zaten finansmana erişimde sorun yaşayan işletmelerimizin; **yatırım, istihdam, üretim ve ihracat kapasitelerini geliştirmek** bir yana **rekabetçiliklerini** de olumsuz etkiliyor.

Böyle bir dönemde **kredi musluklarının bırakın kapanmasını, kısılması dahi ekonomide çarkları yavaşlatacaktır. Çağımızda her firmanın iklimi ekonomi, yakıtıysa finansmandır.** Biz bu yakıtta ne kadar uygun şartlarda ne kadar kolay erişebilirsek, **Türkiye'yi geleceğe taşıyacak üretime, yatırıma ve istihdama aynı oranda güç** verebiliriz.

Yüksek enflasyon altında, ekonomi yönetimimizin bir süredir uyguladığı **düşük faiz politikası, kredi faiz oranlarını** düşürmek bir yana ne yazık ki tam tersi bir etki yaratıyor. **Politika faizi ile reel faiz arasındaki makas açılıyor.** Bu şartlar altında şirketlerin **kredi limitleri yetmiyor** ve **borçlanma maliyetleri** artıyor. **Son 1 yılda işletme sermayesi ihtiyacı 4 kat artış göstermiş durumda... TL'de yaşanan aşırı değer kaybı,** şirketlerin kredi limitlerinin, işletme sermayesi ihtiyacını karşılamaya yetmiyor.

Ekonomimizin yüzde 99,8'ini temsil eden, 3,4 milyon KOBİ'miz dahil işletmelerimiz, bu öngörülemeyen iklim altında **bütçe ve yatırım** yapmakta zorlanıyor. Bu iklimin, nihai olarak üretim ve istihdamı olumsuz etkilememesinin yolu bellidir.

Ülke risk primi, akılcı ve bilimsel politikalar ile düşürülürken gerek devlet gerekse bankacılık sektöründe finansmana erişim kanalları bir an önce açılmalıdır. **Kamu, finans ve özel sektörün birlikte hareket etmesi,** sıkıntıların atlatılmasını sağlayacaktır.

Finansmana erişimde yaşanan bir diğer önemli sorun da **politika merkezlerinde alınan kararların sahada aynı ölçüde sağlıklı sonuçlar vermemesidir.** Bunun en somut örneklerinden biri, **Kredi Garanti Fonu** destekli finansman paketleridir. Önceki yıllarda kullanılan **KGF desteklerinin yüzde 70'i amacı dışında** kullanılmıştır. **Yeni KGF** paketinin **ihracata, yatırıma ve istihdama** dönüşebilmesi için **sağlıklı denetim mekanizmaları** devreye alınmalıdır.

TÜRKONFED olarak uzun bir süredir gerek enflasyon gerekse de finansmana erişim konusunda sorunları açık yüreklilikle dile getirip, çözümünü de aktarıyoruz. **Tüketim odaklı büyüme sürdürülebilir değil.** **Rekabetçilikte sanayi odaklı, üretim odaklı yeni bir hikâyeye yazmamız; büyümeden ziyade kalkınma odaklı bir ekonomik modele geçmemiz gerekiyor.**

Artık köklü yapısal reformlar ile güven, istikrar ve öngörülebilirliği sağlamalıyız. Sorunlarımızla mücadelenin yolu hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığından geçiyor. Demokrasiyi bir yaşam tarzı haline getirmek, yargının ve kurumlarımızın bağımsızlığını tesis etmek, sadakat değil liyakate önem veren şeffaf ve hesap verir bir yönetim anlayışı ile geleceğe daha güvenle bakacağımıza inanıyoruz.

Değerli Başkanlar, Değerli Üyelerimiz;

Dünyanın, 21. yüzyılın ilk çeyreğini geride bırakmaya hazırlandığı bu dönemde, **çoklu kriz ortamının** derinleştiğini görüyoruz. Bu durum elbette riskler kadar fırsatlar da barındırıyor. Anadolu'nun **kadim üretim kültürü** ve **insan kıymeti**; **ekonomik, sosyal ve siyasal** açıdan sağlıklı bir ortamı yaratacak güce sahip. **Eğitim, sağlık ve adaleti** temeline alan **kurumsal yapılanma** ile **üretim, katma değer, verimlilik** ve **gelir dağılımında eşitliği** sağlayan bir ekonomik yapılanmaya ihtiyacımız var.

Cumhuriyetimiz 100. yılına girerken ve ikinci yüzyılın da kapısını açarken, aydınlık bir geleceği ancak **büyük bir toplumsal uzlaşma** ile inşa edebileceğimize, **yürekten** inanıyorum. **Ayrıştırma** ve **kutuplaştırma** değil **barış ve uzlaşma dilinin** hakim olduğu, **siyasal ve toplumsal** zemini yaratmalıyız.

Toplumun yeniden **“biz”** olmaya, **ortak ufka ve hedeflere** odaklanmaya, **devlet** ile de **mutabakatını** yeniden tesis etmeye ihtiyacı olduğu açık. **Ortak başarıya, ortak heyecana, ortak umuda** ihtiyacımız var. **Daha önce başardık, yeniden başarabiliriz. İş insanları** olarak bu dönüşüm sürecinin **risklerini** ve **zorluklarını** göğüslemeye hazırız.

Halktan siyasetçisine, şirketlerden sivil toplum kuruluşlarına, hep birlikte, **kurumsal ve aktif vatandaşlık** temelinde ulaşmak istediğimiz **refah toplumunu** kurabiliriz. Ve bunu başaracak güce, potansiyele, kararlılığa sahibiz. Daha iyi bir gelecek için **TÜRKONFED** olarak **3D** vizyonumuz çerçevesinde **Hayalimizdeki Türkiye**'yi özetleyerek konuşmamı sonlandırmak istiyorum:

- **Yerküreyle ve yeşil dönüşüm ile uyumlu bir ekonomik atılımı başlatmış,**
- **Sosyal, laik ve demokratik hukuk devletini yeniden inşa etmiş,**
- **Güçler ayrılığını, denge ve denetleme mekanizmalarını yerli yerine oturtmuş,**
- **Yargının tam bağımsızlığını tesis etmiş,**
- **Toplumsal ve siyasal uzlaşmalar ile yeni dönemin, yeni ve sivil anayasasını yapmış,**
- **Avrupa Birliği'ne tam üye olmuş,**
- **Hukukun üstünlüğüne inancı artırmış ve güçlü bir toplumsal dönüşümü başarmış,**
- **Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı politikalar geliştirmiş, ayrımcılığın, ötekileştirmenin, kutuplaşmanın olmadığı, toplumun refah ve huzurunun esas olduğu, bir toplumsal mutabakatı ve toplum-devlet mutabakatını sağlamış,**

- Onurlu yaşam hakkını kurumsallaştırmış ve garanti altına almış,
- Adaletsizlik ve yoksullukla mücadelenin küresel öncülerinden olmuş bir Türkiye hayal ediyoruz.

Ve bu **Türkiye Hayali'nin**; kadının varlığı, yaratıcılığı, değer yaratma gücü ile gerçekleşeceğine inanıyoruz. **Toplumsal bir zihin değişikliğine ihtiyacımız var. Kadına ve çocuklara yapılan şiddeti kınıyorum. Kadın, yaşam ve özgürlük demektir. Güçlü kadın, güçlü bir toplumun, güçlü bir demokrasinin ve güçlü bir ekonominin, nihayetinde güçlü bir Türkiye'nin teminatıdır.**

Bu vesile ile **TÜRKONFED-TÜSİAD Anadolu Buluşmaları'nın ikinci durağı Mardin'de**; misafirperverliği ile ev sahibimiz olan **TÜRKONFED Yönetim Kurulu Üyesi, Mardin OSB Başkan Vekili Nasır Duyan'a**, üye federasyonumuz **DİCLESİFED Başkanı Kemal Bilim'e** ve yönetim kuruluna, bugün bizlerle birlikte olan siz değerli başkanlara, üyelerimize ve basın mensubu dostlarımıza şükranlarımı sunuyorum. **TÜSİAD Başkanımız Orhan Turan ile TÜSİAD Yönetim Kurulu'na** da ayrıca teşekkür ediyorum.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Sağlık ve sevgilerle,